

MI SMO S KRISTOM JEDAN

Valja sve više ponavljati kako nas Crkva u naše dane uči da je pričešćivanje pod objema prilikama znakovitije. O njoj „Opća uredba Rimskog misala” mnogo govori: br. 56 h, 200-206 i 240-252. Tko zna što sve u liturgiji sadrže i izražavaju znakovi, njezina će mu znakovitost mnogo toga reći. Takva će mu pričest, pravo shvaćena i u život provedena, biti u svom punijem obliku izražajnija i zahtjevnija.

Cilj je, naime, svete pričesti da se što uže sjedinimo s Kristom, da smo s Njim ne samo moralno jedno već Jedan, jedno otajstveno tijelo kome je On Glava a mi udovi. Nisu to dvije odijeljene stvarnosti već otajstveno stopljene u jedno biće. Neki se boje da isticanje te stvarnosti ne bi bilo nauštrb Kristova božanstva što ga obični ljudi ne mogu gledati u svim ljudskim elementima naše Crkve. Stoga im je otajstveno Kristovo tijelo samo slika i puka usporedba.

Takvi zaboravljaju najuzvišeniji Kristov nauk o našem euharistijskom sjedinjenju s Njime. Kad je Isus navijestio to neshvatljivo i neizrecivo sjedinjenje, nije na zemlji našao nikakve usporedbe kako ih je oko sebe uočio kada je govorio o kraljevstvu Božjem. U našem je slučaju upro svoj pogled u najveću tajnu naše vjere i rekao: „Kao što je mene poslao živi Otac, i ja živim po Ocu, tako i onaj koji mene blaguje, živjet će po meni” (Iv 6,57). Dakle, nedokučivo jedinstvo triju božanskih osoba nije samo uzor našega sjedinjenja s Isusom već mu je ono i izvorom. Od euharistije k presvetom Trojstvu i natrag!

Prema tome se pričešćivanjem imamo sve više pretvoriti u Krista, da sve manje živimo mi a sve više pretvoriti u Krista, da sve manje živimo mi a sve više On u nama. Dobro nam dolazi sve što nas u tome može pomagati, a naročito ono što je u tu svrhu ustanovio i odredio sam Krist, a to je da ga blagujemo pod objema prilikama posvećenog kruha i vina. Sveti je Pavao bio već od časa svog obraćenja kao opijen tom stvarnošću pa Galaćanima kliče: „Svi ste vi Jedan u Kristu Isusu” (3,28). Ne „hen = jedno” nego grčki ivornik ima „heis = jedan”. Toliko je to ljudima neobično i tajanstveno da je Vulgata grčku riječ prevela „unum = jedno”.

Ovu nam istinu veliki Apostol naroda ne iznosi jedino na ovom mjestu. Poznato je kako za naše sjedinjenje s Bogočovjekom upotrebljava prijedlog „syn = su”, bilo u vezi s imenicom ili glagolom. Koristit će pogledati barem neka od tih mjesta. Za podlogu se sjetimo viđenja što ga je Savao imao pred Damasikom, u kojemu je doznao da Krista progoni tko progoni njegove (usp. Dj 9,4; 1 Kor 9,9). Slično su viđenje imali i neki sveci, npr. sv. Martin kojemu je Krist u noći kazao da je Njega samoga zaodjenuo kad je svoj vojnički plašt podijelio s promrzlim prosjakom. A to je i izričit nauk Krista Gospodina koji će nas na kraju života i svijeta suditi prema tome kako smo postupali prema potrebnima u kojima zapravo pomažemo samom Kristu (usp. Mt 25,31-36).

Tko bi se usudio misliti na takvo sjedinjenje bijednog čovjeka sa samim Bogom da o Kristu nije sv. Pavlu objavljeno: „U njemu tjelesno (somatikos-corporaliter) prebiva sva punina božanstva” (Kol 2,9). Sin je Božji dušom i tijelom postao nama, u svemu osim u grijehu, jednak, s njim tvorimo jedno te isto tijelo, otajstveno ali zato ništa manje stvarno. Dakako, to vrijedi za one koji imaju barem nešto sluha i osjećaja za duhovne i božanske vrednote.

Kod toga ne smijemo nikada skinuti s uma da je sada Krist proslavljen u slavi svoga i našeg Oca. Stoga sv. Pavao najčešće piše kako nam je ovdje s Kristom trpjeti (I) te se tako pripravljati da s njim budemo zauvijek i proslavljeni (II). Oboje je u najužoj vezi s euharistijskim pričešćivanjem. Ono prvo je još znakovitije i uspješnije kad ga blagujemo kao jelo i piće u kojemu Krist skriva svoje tijelo za nas na križu razapeto i svoju krv s križa za nas prolivenu.

S Kristom nam je trpjeti. . .

Sveti se Pavao nebrojeno puta vraća na naše otajstveno sjedinjenje s Kristom. Kršćani smo s Kristom tako „srasli po sličnosti smrti njegovoj” (Rim 6,5), da smo s njim „suobličeni” (8,29). Događa se to našim krštenjem a sve se više razvija i usavršuje euharistijskim pričešćivanjem. Toliko je to istina da i nesavršenim Korinćanima Apostol piše: „Ne znate li, da su i tijela vaša udovi Kristovi?” (1 Kor 6,15). Sveti Pavao vidi samo jednoga Krista: „Kao što je tijelo jedno, te ima mnogo udova, a svi udovi tijela, iako mnogi, jedno su tijelo – tako i Krist” (12,12). I malo dalje: „Vi ste tijelo Kristovo, i, pojedinačno, udovi” (12,27). Nije to neki fantastični konglomerat već smo svaki kršteni pojedinačno i svi zajedno živi udovi Kristova otajstvena tijela. U njemu su jednaki Pavao i oni koji su prihvatili njegovo propovijedanje o Kristu: „Bog je onaj koji nas zajedno s vama utvrđuje za Krista” (2 Kor 1,21).

Naročito je taj nauk Apostol razvio u svojim poslanicama iz sužanjstva. „Doista, koji ste god u Krista kršteni, Kristom se zaodjenuste” (Gal 3,27). Krsna je haljina svakom kršćaninu označivala tu otajstvenu vezu, za koju ako mislimo da je samo izvanjska, da samo izgleda, zatajili bismo time cijelo evanđelje koje smjera u prvom redu na nutrinu. Stoga je Pavao, tražeći da se odreknu svih poganskih poroka, i od Rimljana zahtijevao: „Zaodjenite se Gospodinom Isusom Kristom i, u brizi za tijelo, ne pogodujte požudama” (Rim 13,14).

Istina o otajstvenu Kristovu tijelu nije važna samo za dogmatski nauk Crkve, posebno onaj o Crkvi, nego i za kršćanski, moralni i asketski život. Što je krsnom započeto Pavao nastoji dalje razvijati, jer život bez rasta i neprestanog mijenjanja redovito zamire. Sama odjeća i sve što je izvanjsko ne može napredovati, a Pavao piše Galaćanima: „Dječice moja, koju ponovno u trudovima rađam dok se Krist ne oblikuje u vama” (4,19). Bolno je to neprestano usavršavanje, za Apostola kao i za njegove učenike, dakle i za nas, ali drugog puta do oblikovanja Kristova lika u nama nema i ne može biti.

Na što sve Pavao misli kod toga vidi se iz njegova izraza „anakefalaiosasthai”, što ga u poslanici Efežanima upotrebljava tri puta: kao glagol (1,10) i kao imenicu (4,15 i 5,23). Vulgati je bilo za taj glagol teško naći prikladan prijevod, jer „kefale” znači glavu, pa su stavili „renovare = obnoviti”. Naši su Duda i Fućak ovdje upotrijebili riječ „uglaviti” i tako joj dali osebujno, posve pavlovsko značenje, dok ju je Rupčić preveo opisno: „obuhvatiti pod jednu glavu u Kristu sve što je na nebesima i na zemlji”. Malo dalje Apostol potanje navodi što misli pod tim izrazom: „Bog Gospodina našega Isusa Krista, Otac slave. . . sve mu podloži pod noge, a njega postavi – nad svime – Glavom Crkvi, koja je Tijelo njegovo, punina Onoga koji sve u svima ispunja” (1,17-22).

Poznato je da II. vatikanski sabor u svojoj temeljnoj konstituciji „Lumen gentium” u 6. poglavlju navodi za Crkvu razne biblijske naslove i slike. No cijelo 7. poglavlje posvećuje Crkvi kao Kristovu otajstvenu tijelu. R. Brajčić, u komentaru tog teksta, istinu da je Krist glava Crkve razrađuje u četiri odsjeka:

- Krist suoblikuje tijelo sebi;
- Krist čini da tijelo raste;
- Krist svojim Duhom oživljuje, ujedinjuje i pokreće tijelo;
- Krist tijelo ljubi kao zaručnicu.

Značajno je naročito to povezivanje Kristova otajstvena tijela s istinom, koja je iznesena i u evanđelju (usp. Mt 22,3 i Lk 14,16), da je Crkva Kristova otajstvena zaručnica. Još je značajnije što je obnovljena liturgija za euharistijsko pričestovanje uzela poziv iz Otkrivenja: „Blago onima koji su pozvani na svadbenu gozbu Jaganjčevu!” (19,9). Na taj je način bogatstvo dvojnoga biblijskog izraza dodan još i treći sa svime što Jaganjac znači u Starom i Novom zavjetu kad u njemu gleda žrtvovanog i blagovanog Bogočovjeka.

Ovdje se ne može prijeći a da se ne upozori na eshatološko značenje i usmjerenje presvete euharistije. Naznačio ih je sam Isus riječima: „Blago onome koji bude blagovao u kraljevstvu Božjem!” (Lk 14,15) i: „Kažem vam, neću je (tj. ovu pashu) više blagovati dok se ona ne završi u kraljevstvu Božjem” (22,16). A koliko je Isus mislio na pričest pod objema prilikama vidi se iz redaka koji slijede: „I uze čašu, zahvali i reče. 'Uzmite je i razdijelite među sobom. Jer, kažem vam, neću više piti od roda trsova dok kraljevstvo Božje ne dođe' ”. U vezi se s euharistijom redovito naglašuje potreba i korist naše vjere i ljubavi, ali je isto tako važna i krepost nade u sve ono što nam pričest pruža i obećaje za ovaj i vječni život.

Pavao se ne umara u isticanju te naše sakramentalne veze s Kristom, toliko da u samo jednom retku (Ef 3,6) tri puta upotrebljava svoj omiljeni prijedlog „syn = su”. U tolikoj je mjeri i sam „obuhvaćen od Krista” (Fil 3,12) da k tome vodi sve Kristove sljedbenike. „Uvijek umiranje Isusovo u tijelu pronosimo. . . mi se živi uvijek na smrt predajemo, da se i život Isusov očituje u našem smrtnom tijelu” (2 Kor 4,10-11). Kršćani smo „s Kristom umrli za počela svijeta” (Kol 2,20) i „koji su Kristovi, razapeše tijelo sa strastima i požudama” (Gal 5,24). Stoga bi svaki kršćanin morao biti u stanju da s Pavlom ponavlja: „S Kristom sam razapet. Živim, ali ne više ja, nego živi u meni Krist” (Gal 2,19-20). Težak je to cilj a put mu je: „A ja, Bože sačuvaj, da bih se ičim ponosio osim križem Gospodina našega Isusa Krista po kojem je meni svijet raspet i ja svijetu” (6,14).

...da bismo s Kristom bili proslavljeni

Malo tko dovoljno misli i zna što sve uključuje naše krštenje: neprestano umiranje starog čovjeka u nama i usporedno oživljavanje novoga čovjeka. Kome nije dovoljno to temeljno opredjeljenje, može tražiti i naknadna, ali bi kod kršćanina svako moralo proizlaziti iz onoga temeljnoga. „Zar ne znate: koji smo god kršteni u Krista Isusa, u smrt smo njegovu kršteni. Krštenjem smo, dakle, s njime ukopani u smrt, da kao što Krist slavom Očevom bi uskrišen od mrtvih, i mi tako hodimo u novosti života” (Rim 6,3-4). Ta je novost života na zemlji uvijek praćena starežinom naše na zlo sklone naravi, ali milost svetog krsta i svega onoga što nam on u Crkvi dalje pruža, omogućuje da stalno pobjeđuje Kristov život u nama. Zato je Krist i uskrsnuo.

Te misli razvija sveti Pavao u cijelom tom poglavlju da onda zaključi: „Plaća je grijeha smrt, a dar je Božji život vječni u Kristu Isusu, Gospodinu našem” (6,23). Ovdje još ne živimo životom uskrsloga Krista, ali se sa svom kršćanskom sigurnošću nadamo da ćemo po smrti biti dionici Kristova vječnog života. „Jer, i stvoreje će se osloboditi robovanja pokvarljivosti da sudjeluje u slobodi i slavi djece Božje” (8,21). Svagdašnja nas euharistija pričešćuje, daje nam čest-udio u Kristovoj smrti i ujedno u uskrsnuću. Kao što je to dvoje u Kristu povezano tako je spojeno i u onima koji su sjedinjeni s Kristom. „Jer kao što u Adamu svi umiru, tako će i u Kristu svi biti oživljeni” (1 Kor 15,22).

Vjernicima koji su bili okruženi onima koji „misle na zemaljsko” Apostol kliče: „Naša je pak domovina na nebesima, odakle iščekujemo Spasitelja, Gospodina našega Isusa Krista: snagom kojom ima moć sve sebi podložiti on će preobraziti ovo naše bijedno tijelo i suobličiti ga tijelu svome slavnome” (Fil 3,19-21). Neprestano bi i nama u ušima i srcima morala odzvanjati uskrsna poruka: „Ako ste suuskrsli s Kristom, tražite što je gore, gdje Krist sjedi zdesna Bogu! Za onim gore težite, ne za zemaljskim! Ta umrijeste, i život je vaš skriven s Kristom u Bogu! Kad se pojavi Krist, život vaš, tada ćete se i vi s njime pojaviti u slavi” (Kol 3,1-4). Tu je radosnu vijest sveti Pavao naviještao od prve svoje poslanice. „Najprije će uskrsnuti mrtvi u Kristu, a zatim ćemo mi živi, preostali, zajedno s njima biti poneseni na oblacima u susret Gospodinu, u zrak. I tako ćemo uvijek biti s Gospodinom. Tješite se, dakle, uzajamno ovim riječima!” (1 Sol 4,16-18).

Kako je Pavao propovijedao, tako je i živio. Nitko se nije kao on, u sebi i oko sebe, toliko borio da bude što savršenije sjedinjen s Isusom. Stoga njegove poslanice vrve izrazima koji govore što je njemu Krist. U sebi osjeća svu zemaljsku raspadljivost, ali „hvala Bogu koji nam daje pobjedu po Gospodinu našem Isusu Kristu!” (1 Kor 15,57). Istim vjernicima drugi put piše: „Kao što su obilate patnje Kristove u nama, tako je po Kristu obilata i utjeha naša. . . I tako je stamena nada naša o vama, jer znamo: kao što ste zajedničari patnja tako ste i utjehe. . . U njega se uzdamo, on će nas i dalje izbavljati” (2 Kor 1,3-10). „Tako pouzdanje imamo po Kristu u Boga” (3,4). A na više mjesta (npr. Flm 8) on to svoje pouzdanje naziva „paresia”, što zapravo znači sigurnost.

Stoga, kad opisuje kršćaninovu bojnu opremu, Apostol nadu spasenja uspoređuje s kacigom koja štiti najvažnije, glavu (usp. Ef 6,17; 1 Sol 5,8). A samo spasenje često zamjenjuje ili poistovjećuje s mirom što ga redovito naziva svojim na početku ili svršetku svojih poslanica. Od koga dolazi taj mir? „I mir Kristov neka upravlja srcima vašim – mir na koji ste pozvani u jednom tijelu!” (Kol 3,15) U Kristovu bi otajstvenu tijelu morali vladati mir i sloga, što je moguće samo ukoliko smo s njim povezani. „Doista, on je mir naš, on koji od dvoga učini jedno: pregradu razdvojnici, neprijateljstvo razori u svome tijelu. . . od dvojice sazda jednoga novog čovjeka te obojicu u jednome Tijelu izmiri s Bogom po križu, ubivši u sebi neprijateljstvo. I dođe te navijesti mir vama daleko i mir onima bližu” (Ef 2,14-17).

Tko živi s Kristom i u Kristu, taj ne pravi velike razlike između života na zemlji i smrti kojom odlazi u nebo. S Pavlom može reći ono što je napisano na njegovu grobu: „Meni je živjeti Krist, a umrijeti dobitak” (Fil 1,21). S Apostolom i sa svim Kristovim sljedbenicima mi smo oni „koji u Duhu Božjemu obavljamo bogoslužje i dičimo se Kristom Isutom” (3,3). To se naše bogoslužje sastoji u slavljenju Boga, počinje na zemlji i nastavlja se u nebu kroz svu vječnost. A vrijedi onoliko koliko je izvršivano po Kristu, s Kristom i u Kristu. „Jer, jedan je Bog, jedan je i posrednik između Boga i ljudi, čovjek – Krist Isus” (1 Tim 2,5). Ne bi to bio da je ostao samo Bog, ali kao utjelovljeni Bog, kao Bogočovjek toliko nas je pridružio sebi da zajedno tvorimo jedno otajstveno tijelo, da smo s Kristom Jedan.

Tu je evanđeosku i Pavlovu nauku preuzela i razvila cijela dosadašnja Predaja i liturgija. Neka bude spomenut samo veliki Augustin koji Kristovo otajstveno tijelo toliko povezuje s euharistijskom pričešću da je tu vezu mogla liturgija ovako sažeti u popričesnoj molitvi na njegov blagdan (28.8): „Gospodine, daj da nas posveti pričest s Kristova stola te postanemo udovi njegova Tijela i budemo ono što smo primili.” Tu je vezu dalje razvila naročito cistercitska škola, kojoj je tipičan predstavnik, blaženi Izak, opat u samostanu Stella (na sjeveru Francuske), koji piše: „Zaručnik (Krist) je s Ocem jedno i sa Zaručnicom (Crkvom) Jedan. . . Dakle, nemoj tijelu oduzeti glavu pa da Krist ne bude nigdje čitav. Niti ikako može biti čitav Krist bez Crkve niti čitava Crkva bez Krista. Čitav je, naime, i cijeli Krist glava i tijelo” (Časoslov 2676-7).

Za svakoga pojedinog kršćanina ta stvarnost vrijedi ukoliko je on nastoji ostvarivati u svom svagdašnjem životu. Suvremena je duhovna literatura bogata djelima koja nam istinu o Kristovu otajstvenu tijelu i svim njezinim praktičnim zahtjevima razrađuju za sve prilike i neprilike našega života. I kod nas je pok. profesor dr. Ivan Rogić napisao čitavu knjigu o našoj inkorporaciji u Kristu. Svatko se mora pomoću milosti Božje sam domisliti što mu taj nauk znači. A provest će ga jedino što dostojnijim pričješćivanjem i životom po njemu. Onda će se sve više ispunjavati Pavlova riječ (usp. 1 Kor 10,17) koju nam liturgija ovako predočuje: „Mi mnogi jedan smo kruh i jedno tijelo, jer smo pričesnici jednoga kruha i jedne čaše” (Pričesna pjesma u misi za jedinstvo kršćana).